Az el nem fogyasztott energia támogatása

Kérdések Magyarország miniszterelnökéhez és azok az elképzelt szakmai válaszok, amelyeket hallani szeretnék

Szerző és kérdező: Gulyás István építészmérnök, energetikai tanácsadó, a Magyar Családi Ház Tulajdonosok Egyesületének elnöke

Ne az elfogyasztott, hanem az el nem fogyasztott energiát támogassuk. A rezsicsökkentés következő korszakának a magyar otthonok energiaigényének tartós mérséklésére kell épülnie.

Szerzői tájékoztatás: az alábbi írás publicisztikai célú szerzői fikció. Nem valós interjú, és nem tartalmaz Magyar Pétertől származó nyilatkozatokat. A kérdések Magyarország miniszterelnökéhez szólnak, a válaszok pedig Gulyás István szakmai álláspontját fogalmazzák meg egy elképzelt beszélgetés formájában.

Magyarország az elmúlt évtizedekben jelentős közpénzt fordított az energiafogyasztás és a lakásfelújítás támogatására. Az egymást követő programok azonban nem álltak össze kiszámítható, hosszú távú rendszerré.

A rövid támogatási időszakok hirtelen keresletet teremtenek, ami kapacitáshiányhoz, hosszabb várakozási időhöz és árfelhajtó hatáshoz vezet. A programok közötti időszakokban ugyanakkor a vállalkozások megrendelésállománya visszaesik, a működés tervezhetetlenné, kiszámíthatatlanná válik.

Továbbra sem áll rendelkezésre egységes, teljes körű és a programtervezéshez közvetlenül felhasználható országos adatbázis a magyar épületállomány energetikai állapotáról.

> **Szakmai alaptétel: nem az elfogyasztott, hanem az el nem fogyasztott energiát kell támogatni.**

Gulyás István: Miniszterelnök úr, mi lenne az első és legfontosabb változás a lakossági energiafelhasználás támogatásában?

A szakmai válasz, amelyet hallani szeretnék

A kormányzatnak ki kell mondania, hogy a jelenlegi rendszer elsősorban az elfogyasztott energia árát támogatja. Ez rövid távon védi a családokat, de önmagában nem csökkenti tartósan sem az épületek energiaigényét, sem Magyarország energiafüggőségét.

Egy rosszul szigetelt ház támogatott áron is sok energiát fogyaszt. A valódi és végleges rezsicsökkentés az, amikor az energiát a családnak már meg sem kell vásárolnia.

> **A legolcsóbb energia az, amelyet nem kell megtermelni, importálni és kifizetni.**

Gulyás István: Ez a rezsicsökkentés megszüntetését jelentené?

A szakmai válasz, amelyet hallani szeretnék

Nem megszüntetésről, hanem fokozatos és felelős átalakításról kell beszélni. Az energiaár-támogatást nem lehet úgy megváltoztatni, hogy a családok egyik napról a másikra magasabb számlákkal szembesüljenek, miközben még nem kaptak lehetőséget otthonuk korszerűsítésére.

Az átálláshoz három, egymásra épülő segítség szükséges:

- átmeneti, célzott számlatámogatás;
- a korszerűsítés támogatása és szükség esetén előfinanszírozása;
- tartós szociális védelem a leginkább rászorulóknak.

A családokat előbb képessé kell tenni fogyasztásuk csökkentésére, és csak utána lehet érdemben átalakítani az energiaár támogatását.

Gulyás István: Miért nem elég egy újabb otthonfelújítási pályázat?

A szakmai válasz, amelyet hallani szeretnék

Mert nem a rendelkezésre álló pénzhez kell utólag felújításokat keresni. Ez lenne ismét a gombhoz varrt kabát.

Először fel kell mérni a magyar épületállomány tényleges állapotát, majd meg kell határozni az elérendő energetikai célt és épületenként az odavezető műszaki lépéseket. Csak ezt követően szabad kialakítani a támogatás és a finanszírozás formáját.

A támogatás nem önálló cél, hanem annak eszköze, hogy a műszakilag indokolt és hosszú távon is megfelelő korszerűsítés megvalósulhasson.

Gulyás István: Hogyan találkozna mindezzel egy családi ház tulajdonosa?

A szakmai válasz, amelyet hallani szeretnék

A családnak nem egy pályázati kiírásból kellene kitalálnia, hogy az otthonán milyen munkát végezzen el. Egyetlen, átlátható ügyfélút keretében kapna:

- energetikai és műszaki felmérést;
- több lépésben végrehajtható felújítási útitervet;
- költség- és megtakarításszámítást;
- támogatási és finanszírozási ajánlatot;
- ellenőrzött kivitelezési lehetőséget és utólagos műszaki ellenőrzést.

Nem annak kellene meghatároznia a beruházást, hogy éppen mire jelent meg pályázat, hanem annak, hogy az adott épületnél milyen beavatkozás indokolt.

Gulyás István: Honnan tudhatja egy család, hogy valóban jobban jár?

A szakmai válasz, amelyet hallani szeretnék

Nem elegendő kizárólag azt kimutatni, hogy hány százalékkal csökkenhet az energiafogyasztás. A család teljes havi terhét kell megvizsgálni:

> **fizetendő energiaszámla + hiteltörlesztés vagy ESCO-díj + többletüzemeltetési költség + ETS2 áthárított klímaadó (CO_2 kvóta ára) + EKR járadék (üzemeanyagokban fizetjük)– közvetlen számlatámogatás = teljes havi háztartási teher**

Három helyzetet kell összehasonlítani:

1. a jelenlegi állapotot;
2. az energiaárak változását felújítás nélkül;
3. az energiaárak változását felújítással és támogatással.

A program csak akkor tekinthető sikeresnek, ha a korszerűsítés után a család teljes havi terhe megfizethető és kiszámítható marad.

Gulyás István: Mi lesz azokkal, akiknek nincs önerőjük, és hitelt sem kaphatnak?

A szakmai válasz, amelyet hallani szeretnék

Ők sem maradhatnak ki a rendszerből. A kedvezményes hitel nem segítség annak, aki nem hitelképes. A vissza nem térítendő támogatás sem elérhető annak, aki nem tudja előre kifizetni a munkát.

Ezért különböző megoldásokat kell kínálni:

- az önerővel rendelkező családoknak támogatást és kedvezményes finanszírozást;
- korlátozott önerő, de megfelelő törlesztőképesség mellett magasabb támogatást és előfinanszírozást;
- az önerő és hitelképesség nélküli rászorulóknak szociális korszerűsítési konstrukciót.

A leginkább rászorulóknál indokolt esetben akár a teljes korszerűsítési költség támogatható lenne, ellenőrzött, közvetlen kivitelezői kifizetéssel. Az energiahatékonyság nem lehet kizárólag a tehetősebb családok lehetősége.

Gulyás István: Minden magyar lakóépületet érdemes felújítani?

A szakmai válasz, amelyet hallani szeretnék

Nem. Vannak olyan rossz műszaki állapotú vagy kedvezőtlen helyzetű épületek, amelyeknél a szükséges beruházás már nincs arányban az ingatlan értékével és várható használhatóságával.

Ilyenkor az energetikai és a lakáspolitikai eszközöket össze kell kapcsolni. Bizonyos esetekben másik lakhatási lehetőség, helyettesítő új építés vagy egyéb szociális megoldás lehet gazdaságosabb és emberibb. Az államnak nem egyes technológiákat, hanem észszerű, ellenőrizhető és tartós eredményeket kell támogatnia.

Gulyás István: Új minisztérium vagy új állami intézmény kellene a program végrehajtásához?

A szakmai válasz, amelyet hallani szeretnék

Elsősorban nem új intézményeket kell létrehozni, hanem a meglévő képességeket kell egységes rendszerbe szervezni. Az állami és piaci szereplőknél már rendelkezésre áll a programirányítás, az energetikai felmérés, a fejlesztési finanszírozás, az ESCO-megvalósítás, a műszaki minőségbiztosítás és az energiamegtakarítás hitelesítésének jelentős része.

Világosan meg kell határozni, ki irányítja a programot, ki felel az ügyfélútért, ki szerződik és fizet, ki végzi a műszaki ellenőrzést, ki méri az energiamegtakarítást, és ki számol be az eredményekről.

> **Ha egy stratégiai ügynek hat felelőse van, valójában nincs felelőse.**

Gulyás István: A szakemberek már jelen vannak a kormányzatban. Mi hiányzik ahhoz, hogy eredményesen dolgozhassanak?

A szakmai válasz, amelyet hallani szeretnék

A miniszterelnök feladata nem az, hogy minden szakmai részletkérdésben személyesen döntsön. A kormányfőnek az országos célt kell kijelölnie, a megfelelő vezetőket kell kiválasztania, felhatalmazást kell adnia, majd számon kell kérnie az eredményeket.

Ha felelősséget várunk el a szakpolitikai vezetőktől, valódi döntési teret is biztosítani kell számukra. Világos megbízással, stabil forrásokkal, határidőkkel és mérhető követelményekkel kell dolgozniuk, az eredményekről, költségekről és hibákról pedig nyilvánosan be kell számolniuk.

Gulyás István: Mi lenne az új kormányzati program legfontosabb vállalása?

A szakmai válasz, amelyet hallani szeretnék

A cél nem még egy pályázat meghirdetése, hanem egy folyamatosan működő rendszer felépítése. Olyan rendszeré, amelyben a család előre tudja:

- milyen állapotban van az otthona;
- milyen felújítási lépések szükségesek;
- milyen támogatást és finanszírozást kaphat (mit nyer vele vagy veszít annak hiányában);
- mennyit kell saját forrásból vállalnia;
- hogyan változik a teljes havi kiadása és mennyi energiát takaríthat meg.

Az államnak pedig minden támogatott beruházásnál tudnia kell, mennyi közpénzt használt fel, milyen energiamegtakarítást ért el, és mennyivel csökkent a családok, valamint az ország energiaár-kitettsége.

A valódi rezsicsökkentés

A rezsicsökkentés következő korszakának nem az energiafogyasztás korlátlan közpénzből történő támogatásáról, hanem a családok energiaigényének tartós csökkentéséről kellene szólnia.

> **A megtakarított energia beruházást igényel, de utána évről évre csökkenti a család számláját és az ország energiafüggőségét.**

Ez a beszélgetés egyelőre nem hangzott el. A kérdések azonban valósak, a feladat pedig sürgető. A szükséges szakmai tudás, intézményi tapasztalat és végrehajtási képesség jelentős része már rendelkezésre áll. Most világos politikai döntésre, egységes irányításra és a szakemberek valódi felhatalmazására van még szükség.

Gulyás István

építészmérnök, energetikai tanácsadó
a Magyar Családi Ház Tulajdonosok Egyesületének elnöke

Szerzői megjegyzés: ez az írás nem valós interjú. A válaszok nem Magyar Péter nyilatkozatai, ígéretei vagy politikai vállalásai, hanem Gulyás István szerzői és szakmai megfogalmazásai.